

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/758
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2023/32
Karar Numarası : 2023/163
Başvuran : M.A.
Başvuran Vekili : Av. M. M. S.
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : 1) Çanakkale Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü,
2) Edirne Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın müvekkilinin idari gözetim altındayken kaybolduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda özetle:

a) Başvuran, M.A.'nın Çanakkale Geri Gönderme Merkezinde kaldığı sırada avukatlığını yapmaya başladığını, akabinde müvekkilinin 05.05.2022 tarihinde Edirne'ye sevk edildiğini, Edirne Geri Gönderme Merkezinde ise müvekkilinin kaybolduğunu, müvekkilinin idari gözetim kararına itiraz ettiği dosya kapsamında müvekkilin açık kimlik bilgilerinin belirlenemediğini, ilgili Göç İdaresi Müdürlükleri tarafından da müvekkilin kim olduğunun tespit edilemediğini, müvekkilin telefon numarası bulunmadığı için telefon aracılığıyla da kendisine ulaşamadığını,

b) Geri gönderme merkezlerine kabul sürecinde parmak izi alınmasına, her yabancı için ayrı ayrı dosya numarası verilerek dosya oluşturulmasına rağmen tam kimliğinin tespit edilememesinin müvekkilin idari gözetim altındayken kaybolduğunu gösterdiğini, bununla beraber müvekkilin herhangi bir sebep yokken sevk edilmesinin yıldırma, vazgeçirme ve kendi rızasıyla sınır dışı olmayı kabul ettirme için yapılan bir uygulama olduğunu beyan etmiştir.

3. Muhatap Edirne Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünden alınan 15.06.2022 tarihli yazılı görüşte özetle; 05.05.2022 tarihinde Çanakkale İl Göç İdaresi Müdürlüğünden sevk gelen yabancılar arasında M.A. adında bir yabancı bulunmadığı, 28.04.2022 tarihinde sevk edilen yabancılar arasında benzer isimli bir yabancı bulunduğu bildirilmiş olup sevk listesi Kurumumuza sunulmuştur.

4. Muhatap Çanakkale Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünden alınan 21.06.2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a) Balıkesir ilinde yapılan kontroller esnasında durdurulan M.A.'nın ülkeye yasal giriş kaydına rastlanılmadığı için Balıkesir İl Göç İdaresi Müdürlüğüne teslim edildiği, ardından Çanakkale'de yer alan Geri Gönderme Merkezine sevk edildiği, kapasite aşımından dolayı kendisinin de aralarında bulunduğu 200 yabancı 28.04.2022 tarihinde Edirne Geri Gönderme Merkezine gönderildiği,

b) Kapasite aşımının engellenmesi ve yabancıların daha insani şartlarda kalabilmelerinin sağlanması için iller

arası sevk kararı alındığı, sevk kararının alınmasında il müdürlüklerinin kendi inisiyatifi olmadığı, kararın Göç İdaresi Başkanlığı Düzensiz Göç ile Mücadele Daire Başkanlığı tarafından alınarak il müdürlüklerine bildirildiği, yıldırma, vazgeçirme, kendi rızasıyla sınır dışı olmayı kabul ettirme için sevk gerçekleştirildiği iddiasının haksız ve mesnetsiz olduğu iddia edilmiştir ve sevk edilen yabancılara ilişkin bilgiler Kurumumuza iletilmiştir.

5. Muhatap idarelerin cevabi yazıları, başvurana yazılı görüşünü sunması için gönderilmiş olup başvuran kanuni süresi içerisinde yazılı görüşünü Kurumumuza sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, müvekkilinin haksız yere sevk edildiğine ve idari gözetim altındayken kaybolduğuna ilişkin iddiası konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Başvuran, müvekkilinin kim olduğunun tespit edilemediğini, bu durumun idari gözetim altında kaybolduğunu gösterdiğini iddia etmiştir. Edirne Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü, 05.05.2022 tarihinde sevk edilen yabancılara listesini tarafımıza iletmış olup M.A. adında bir yabancının Merkeze gelmediğini beyan etmiştir. Çanakkale İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün iletmış olduğu sevk listesinde de M.A. adında bir yabancıya rastlanmamış olup, sevklerin kapasite aşımı nedeniyle yapıldığı ve yıldırma amacı taşıdığı iddiasının asılsız olduğu iddia edilmiştir.

11. Geri Gönderme Merkezleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge'nin "Başka Merkeze Sevk" başlıklı 22'nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarına göre; "*Bildirim yapılan ilde bulunan merkez kapasitesinin yetersiz olması durumunda Genel Müdürlüğe sevk hakkında görüş sorulur. Yabancı Genel Müdürlükçe belirlenen merkeze sevk için bildirim yapılan il müdürlüğü, sevki yapacak genel kolluk birimi ve sevk edileceği ilin il müdürlüğü ile gerekli koordinasyonu sağlar*", "*Yabancı Genel Müdürlük tarafından belirlenen merkeze sevk edilir. Genel Müdürlüğün talimat yazısı ilgi tutularak sevk yapılan merkeze resmi yazı ve gerekli evraklarının örneği ile yabancının sevk sağlanır. Düzenlenen bu resmi yazı yabancının dosyasına eklenir. Dosyanın aslı, işlemi yapan il müdürlüğünce arşivlenir. Sevke dair resmi yazı ve yabancının dosyasındaki diğer evrakların örnekleri yabancı ile birlikte gönderildiği*

merkeze teslim edilir.”

12. AİHM, bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviye göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (*AİHM, Bouyid/Belçika, B. No: 23380/09, 28.09.2015, §86*).

13. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvurucular tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (*AYM, Muhittin KAYA, B. No: 2013/1213, 04.12.2013, ,§32*).

14. Objektif olarak imkânsız, açıkça uydurulmuş ya da açıkça sağduyuya aykırı olaylara ilişkin şikâyetler olarak tanımlanan zorlama şikâyetler açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. (*Kabul Edilebilirlik Kriterleri Rehberi, Anlaşılmaz veya Uydurma Şikâyetler Bölümü, s.69*).

15. Yabancıların buldukları geri gönderme merkezinden başka bir merkeze sevk edilmesine ilişkin kararların alınmasında nihai merci Göç İdaresi Başkanlığı olmakla beraber; geri gönderme merkezlerinde oluşan yoğunluk, kapasite aşımaları ve kapasite aşımalarının engellenmesi için merkezlere giriş ve çıkışların hızlı olduğu, sevk listelerinin belirli isimlere yönelik değil toplu oluşturulduğu hususları dikkate alındığında başvuranın müvekkilinin sevkine Merkezin rutin işleyişinden kaynaklı olduğu, mevzuat kapsamında kaldığı ve yıldırma amacı taşımadığı anlaşılmaktadır.

16. Ayrıca geri gönderme merkezlerinde kalan yabancıların benzerlikten dolayı isimlerinin birbirine karışabilmesi ihtimali olduğu için münferiden sahip oldukları dosya numarasıyla tespit edilmeleri daha pratik ve güvenlidir. Bununla beraber müvekkilin Çanakkale Geri Gönderme Merkezi ve Edirne Geri Gönderme Merkezine giriş ya da adı geçen merkezlerden çıkış belgesi; tarafımıza sunulan vekaletname örneğinde de müvekkilin kimliğinin teşhisini sağlayan bir yabancı kimlik numarası ya da pasaport numarası bulunmamaktadır. Edirne 2. Sulh Ceza Hâkimliği 20.05.2022 tarihli ve 2022/2497 değişik iş sayılı kararında; GöçNet ve işlem görenler kayıt listesi incelendiğinde de birçok M.A. isimli kayıt olduğunun tespit edildiğini, hakkında bilgi istenilen göçmenin kim olduğunun tespit edilemediğini belirterek idari gözetim kararının kaldırılması talebini reddetmiştir. Başvuran, müvekkilinin Merkez tarafından verilen dosya numarasını Kurumumuza sunmamış ve muhatap Kurumun cevabına karşı görüş belirtmemiştir. 15.12.2022 tarihinde başvuranla yapılan telefon görüşmesinde şifâhen; başvuran tarafından Edirne Geri Gönderme Merkezine başvurarak M.A yerine benzer isimli kişinin kendi müvekkili olup olmadığına dair bir teyit yapılmadığı öğrenilmiştir. Başvuranın müvekkiline ulaşılamamakla birlikte, müvekkilin idari gözetim altında kaybolduğu iddiasına ilişkin yeterli delil bulunmadığı, nitekim geri gönderme merkezlerinin sunduğu belgeler, ilgili mahkeme kararı ve vekaletname örneğinden de müvekkilin kimliğinin tespit edilemediği, dosya numarası, yabancı kimlik numarası ya da pasaport numarası olmadan M.A. ve benzer isimli kişinin, isimleri arasındaki benzerlikten dolayı karışıklık meydana gelme ihtimalinin olduğu, bu nedenle müvekkilin kaybolduğu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu görülmüştür. Dolayısıyla başvuranın müvekkilinin idari gözetim altında kaybolduğu ve yıldırma amaçlı sevk edildiğine ilişkin iddialarının kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

17. Yukarıda açıklanan nedenlerle, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi kapsamında kalan başvurunun **“kabul**

edilmez” olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 15.02.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĐLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye